

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-040/25-593/2

Podgorica, 21.02.2025. godine

Za: MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA, Njegoševa br. 83, Cetinje

gospođi, dr Tamari Vujović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti

Veza: Vaš akt broj: 13-082/24-3119/9 od 04.02.2025. godine i 13-082/24-3119/4 od 30.12.2024. godine

Poštovana gospođo Vujović,

Povodom *Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga zakona i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Dostavljenim Predlogom, navedeno je da su razlozi za izradu teksta Izmjena i dopuna predmetnog zakona sledeći: uvođenje rodne senzitivnosti; preciziranje pojmova i definicija iz oblasti bibliotečke djelatnosti; usaglašavanje sa Zakonom o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala ("Službeni list Crne Gore – Međunarodni ugovori", broj 6/21), kao i preciziranja odredbi koje izazivaju probleme u praksi; adekvatno usaglašavanje materijanih i kaznenih normi.

Predloženim propisom postiže se prilagođavanje važećeg zakona praktičnoj primjeni i savremenim tokovima. Ovim će se osigurati da propis odgovara potrebama trenutne primjene. Takođe, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti planiran je kroz Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2024-2027.

Izveštajem o analizi uticaja propisa, navedeno je da za implementaciju predmetnog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva iz budžeta Crne Gore. Što se tiče biblioteke pristupačnih formata, ista će biti organizovana u okviru kadrovskih i budžetskih kapaciteta postojeće ustanove – JU Biblioteke za slijepe Crne Gore.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, nema primjedbi na *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti*.

S poštovanjem,

MINISTAR
Tamara Vuković

IZVJEŠTAJ O ANALIZI UTICAJA PROPISA**MINISTARSTVO ILI
REGULATORNO TIJELO
PREDLAGAČ**

Ministarstvo kulture i medija

NASLOV PROPISA**Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o
bibliotečkoj djelatnosti****Odjeljak 1: Definisanje problema**

- ✓ Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- ✓ Što su uzroci problema?
- ✓ Što su posljedice problema?
- ✓ Ko je oštećen, na koji način i koliko?
- ✓ Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Postojeći Zakon o bibliotečkoj djelatnosti do sada nije prolazio kroz postupak izmjena i dopuna, imajući u vidu da nisu prepoznati problemi u primjeni. Međutim, posljednjih godina uočene su određene nedoumice u praksi, pa se pristupilo preciziranju pojedinih zakonskih normi. Takođe, izmjenama odredbi ovog Zakona unaprijediće se postojeći normativni okvir, što predstavlja ključni osnov za uspostavljanje i primjenu savremenih standarda u bibliotečkoj djelatnosti, posebno kada su u pitanju OSI.

Dakle, razlozi za izradu teksta izmjena i dopuna su sljedeći:

1. uvođenje rodne senzitivnosti;
2. preciziranje pojmova i definicija iz oblasti bibliotečke djelatnosti a u skladu sa praksom;
3. usaglašavanje sa Zakonom o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala ("Službeni list CG - Međunarodni ugovori", broj 6/21), kao i preciziranja odredbi koje izazivaju probleme u praksi;
3. adekvatno usaglašavanje materijalnih i kaznenih normi.

Posljedica toga što u ovom momentu nemamo predloženo zakonsko rješenje je prvenstveno neusaglašenost sa Zakonom o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala ("Službeni list CG - Međunarodni ugovori", broj 6/21), kao i nepreciziranje odredbi koje izazivaju probleme u praksi. U tom smislu, najviše su oštećene javne ustanove koje vrše poslove bibliotečke djelatnosti, a naročito JU Biblioteka za slijepe CG, te njeni korisnici.

U slučaju "status quo", lica sa invaliditetom i dalje bi bila uskraćena za pristupačne formate, te se ne bi realizovala obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumom. Takođe, ne bi se riješio dugogodišnji problem koje Ministarstvo prosvjete i nauke ima sa tumačenjem ovog propisa te njegovom primjenom. Ovom prilikom je iskorišćeno i preciznije definisanje poslova nacionalne biblioteke, koji se vrše u praksi.

Odjeljak 2: Ciljevi

- ✓ Koji ciljevi se postižu predloženim propisom ?
- ✓ Navesti dosljednost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Predloženim propisom postiže se, prevashodno, sljedeći cilj:

- prilagođavanje važećeg zakona praktičnoj primjeni i savremenim tokovima. Ovo se prvenstveno odnosi na usklađivanje sa Zakonom o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala ("Službeni list CG - Međunarodni ugovori", broj 6/21), ali i na preciziranje poslova koje nacionalna biblioteka vrši u

praksi, usklađivanje terminologije, te izmjenu normi koja je pravila problem u praksi Ministarstvu prosvjete i nauke u odnosu na izdavanje odobrenja za rad školskim, visokoškolskim i univerzitetskim bibliotekama.

Ovim će se osigurati da propis odgovara potrebama trenutne primjene.

Takođe, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti planiran je kroz Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2024-2027 i Program rada Vlade za 2024. (Cilj 16 Kultura kao način života, Poglavlje 26. Obrazovanje i kultura, Zakonodavni okvir: B) Kultura, ozn. 11, ND 153).

Odjeljak 3: Opcije

- ✓ Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulativnu opciju, osim ako postoji obaveza pravnog djelovanja).
- ✓ Obrazložiti preferiranu, tj izabranu opciju.

Opcije za rješavanje problema:

Opcija 1: Status quo

Zadržavanje postojećeg rješenja bez izmjena. Ovo ne bi riješilo identifikovane nedoumice i neusaglašenosti te bi prolongiralo period iskazane potrebe za usaglašavanjem i preciziranjem odredbi.

Opcija 2: Manje izmjene

Djelimične izmjene koje bi se fokusirale samo na pojedine aspekte, ali ne bi u potpunosti riješile nedoumice.

Opcija 3: Sveobuhvatne izmjene (preporučena opcija)

Sveobuhvatne izmjene rješavaju probleme u praksi i neusaglašenosti.

Odjeljak 4: Analiza uticaja

- ✓ na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - Nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne
- ✓ kakve troškove će primjena propisa stvoriti građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima),
- ✓ da li su pozitivne posljedice donošenja propisa takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- ✓ da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija
- ✓ uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Rješenja sadržana u propisu imaće najviše pozitivnog uticaja na OSI i zaposlene u bibliotečkoj djelatnosti, imajući u vidu da će se povećati broj korisnika biblioteke pristupačnih formata, koja će svoje sadržaje moći da ponudi svim licima sa invaliditetom, a ne kao do sad slabovidim. Pored toga, zaposleni u bibliotečkoj djelatnosti će moći da vrše poslove, bez dilema oko tumačenja normi koje izazivaju probleme tumačenju i u praksi.

Propis ne podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišnu konkurenciju i istim se ne stvaraju administrativna opterećenja i biznis barijere. Implementacijom propisa neće se stvarati prihod za budžet Crne Gore, niti će biti izazvani troškovi građanima i privredi.

Odjeljak 5: Procjena fiskalnog uticaja

- ✓ Da li je potrebno izdvajanje finansijskih sredstava za implementaciju propisa i u kom iznosu?

- ✓ Da li je izdvajanje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- ✓ Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- ✓ Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- ✓ Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- ✓ Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- ✓ Obrazložiti metodologiju kojom je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- ✓ Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- ✓ Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na inicijativu za donošenje predloga propisa?
- ✓ Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Za potrebe sprovođenja ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva iz budžeta Crne Gore. Što se tiče biblioteke pristupačnih formata, ista će biti organizovana u okviru kadrovskih i budžetskih kapaciteta postojeće ustanove – JU Biblioteka za slijepe Crne Gore.

Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze, a usvajanjem istog nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze. Implementacijom propisa neće se ostvariti prihod za budžet.

Odjeljak 6: Konsultacije zainteresovanih strana

- ✓ naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako
- ✓ naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije)
- ✓ naznačiti glavne rezultate, i kako je input zainteresovanih strana bio uzet u obzir ili zašto nije bio uzet u obzir

U skladu sa odredbom člana 52 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 49/22, 52/22, 56/22 i 82/22), a u vezi sa odredbom člana 9 stav 1 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18), ministarka kulture i medija obrazovala je Radno tijelo za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, u čijem sastavu su bili, pored službenika Direktorata za kulturnu baštinu, i predstavnici JU Biblioteka za slijepe Crne Gore, JU Nacionalna biblioteka Crne Gore "Đurđe Crnojević"; kao i predstavnik NVO iz oblasti bibliotečke djelatnosti.

Odjeljak 7: Monitoring i evaluacija

- ✓ Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- ✓ Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- ✓ Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- ✓ Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Nisu prepoznate potencijalne prepreke za implementaciju propisa, niti mjere za implementaciju istog. Za sprovođenje monitoringa primjene propisa zaduženo je Ministarstvo kulture i medija i Ministarstvo prosvjete i nauke.

Indikatori za ispunjenje ciljeva:

- Izvještaj o radu nacionalne biblioteke;
- Broj korisnika nacionalne biblioteke i biblioteke pristupačnih formata;
- Broj izdatih odobrenja za rad školskim, visokoškolskim i univerzitetskim bibliotekama.

Mjesto i datum:
Cetinje, 04.02.2025. godine

MINISTARKA

Tamara Vujović
dr Tamara Vujović

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O BIBLIOTEČKOJ DJELATNOSTI

Član 1

U Zakonu o bibliotečkoj djelatnosti („Službeni list CG“, broj 49/10) poslije člana 4 dodaje se novi član koji glasi:

„Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 4a

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.”

Član 2

U članu 5 stav 1 tačka 9 mijenja se i glasi:

„9) **ovlašćena ustanova** je ustanova koja je osnovana od strane Vlade da na neprofitnoj osnovi obezbijedi obrazovanje, nastavnu obuku, prilagođeno čitanje ili pristup informacijama licima koja su korisnici pristupačnih formata;”.

Poslije tačke 9 dodaje se nova tačka koja glasi:

„10) **korisnik pristupačnih formata** je lice koje, bez obzira na bilo koji drugi invaliditet, je: bez vida; ima oštećenje vida ili ima invaliditet u pogledu svojih opažajnih moći ili mogućnosti čitanja, što se ne može unaprijediti do mjere da njegov vid bude suštinski isti kao vid lica koje nema takvo oštećenje, zbog čega nije u stanju da čita štampane materijale u istom obimu u kojem bi to moglo lice bez oštećenja vida ili invaliditeta; ili iz drugih razloga nije u stanju zbog fizičkog invaliditeta, da drži ili koristi knjigu ili da fokusira pogled ili da pokreće oči u mjeri koja bi bila normalno potrebna za čitanje.”

Član 3

U članu 6 stav 2 poslije riječi „nacionalna,“ dodaju se riječi: „biblioteka pristupačnih formata,“.

Član 4

U članu 7 stav 3 mijenja se i glasi:

„(3) Nacionalna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, vrši sljedeće poslove:

1) prikuplja, obrađuje, čuva i daje na korišćenje: nacionalnu zbirku bibliotečke građe o Crnoj Gori, Crnogorcima, drugim narodima i manjinskim nacionalnim zajednicama koje žive u Crnoj Gori, bibliotečku građu crnogorskih autora i crnogorskih štamparsko-izdavačkih organizacija, staru i rijetku knjigu, najznačajnije publikacije iz svih oblasti nauke i kulture i službene publikacije;

2) čuva i raspoređuje obavezni primjerak crnogorske izdavačko-štamarske produkcije;

- 3) izrađuje tekuću i retrospektivnu nacionalnu bibliografiju i dodjeljuje oznake međunarodne bibliografske kontrole: ISBN, ISSN, ISMN i druge oznake;
- 4) izrađuje osnovni kataloški opis - CIP za izdavače na teritoriji Crne Gore;
- 5) obavlja matičnu funkciju i vodi registar svih biblioteka u Crnoj Gori;
- 6) vrši međunarodnu razmjenu i međunarodnu pozajmicu bibliotečke građe;
- 7) predlaže mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe;
- 8) predlaže i sprovodi mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe sa svojstvom kulturnog dobra;
- 9) daje uputstva za stručni bibliotečko-informacioni rad i primjenu međunarodnih standarda;
- 10) obavlja stručni i naučno-istraživački rad, posebno na području crnogorske nacionalne zbirke, arheografije, paleontologije i kulturne istorije Crne Gore i objavljuje publikacije iz oblasti bibliotekarstva, informacionih i srodnih nauka;
- 11) Fpredstavlja Crnu Goru u međunarodnim bibliotečkim asocijacijama nacionalnih biblioteka i uspostavlja saradnju sa njima;
- 12) organizuje naučnoistraživački, razvojni i savjetodavni rad na području bibliotečko-informacione djelatnosti i predlaže mjere za njeno unaprjeđivanje;
- 13) povezuje biblioteke u bibliotečko-informacioni sistem Crne Gore, uključuje ih u međunarodne informacione sisteme i razvija stručne osnove uzajamnog kataloga;
- 14) organizuje stručno usavršavanje lica za rad na uzajamnoj katalogizaciji;
- 15) vrši provjeru osposobljenosti bibliotekara za rad u uzajamnoj katalogizaciji i izdaje licence za rad;
- 16) vrši kontrolu kvaliteta i redakciju bibliografskih zapisa u uzajamnoj bibliografskoj bazi;
- 17) organizuje raznovrsne kulturne programe za promociju knjiga, čitanja i slobodnog pristupa informacijama;
- 18) obavlja poslove digitalizacije pisane kulturne baštine Crne Gore i njeno promovisanje i prezentaciju učešćem u međunarodnim projektima digitalizacije;
- 19) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom, aktom o osnivanju i statutom biblioteke.“

Član 5

Poslije člana 7 dodaje se novi član koji glasi:

„Biblioteka pristupačnih formata

Član 7a

- (1) Biblioteka pristupačnih formata je ovlašćena ustanova koju osniva država radi razvoja kulture, nauke i obrazovanja korisnika pristupačnih formata, kao i zadovoljavanja informacionih potreba tih korisnika u Crnoj Gori.
- (2) Biblioteka pristupačnih formata obavlja funkciju bibliotečkog centra za pristupačne formate.
- (3) Biblioteka pristupačnih formata je u obavljanju svoje djelatnosti ovlašćena da koristi bibliotečku građu kojoj nije istekao rok autorskopravne zaštite u skladu sa propisom kojim se uređuju autorska i srodna prava.
- (4) Biblioteka pristupačnih formata, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, vrši i sljedeće poslove:

- 1) izrađuje primjerke bibliotečke građe u pristupačnim formatima;
- 2) preduzima mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe u pristupačnim formatima;
- 3) daje uputstva i smjernice pravnom i fizičkom licu za izradu bibliotečke građe u pristupačnim formatima i ocjenu ispravnosti na izrađenu bibliotečku građu u pristupačnim formatima;
- 4) sarađuje sa bibliotekama u pružanju usluga korisnicima pristupačnih formata, savjetujući ih i pripremajući uputstva za rad;
- 5) sarađuje sa izdavačima, organom državne uprave nadležnim za poslove autorskog i srodnih prava i organom državne uprave nadležnim za poslove kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo) u izradi, distribuciji i dostupnosti bibliotečke građe u pristupačnim formatima;
- 6) predstavlja Crnu Goru u međunarodnim bibliotečkim asocijacijama i uspostavlja saradnju sa njima;
- 7) vrši kontrolu kvaliteta bibliotečke građe u pristupačnim formatima;
- 8) promovise i prezentuje kulturnu baštinu Crne Gore u pristupačnim formatima, učešćem u međunarodnim projektima i na druge načine;
- 9);
- 10) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom, aktom o osnivanju i statutom biblioteke."

Član 5

U članu 8 stav 4 tačka 4 riječi: „posebnim potrebama“ zamjenjuju se riječju „invaliditetom“.

Član 6

U članu 12 stav 4 briše se.

Član 7

Član 15 mijenja se i glasi:

„(1) Biblioteka može da obavlja djelatnost, ako ima:

1) obezbijeđen odgovarajući prostor za smještaj, čuvanje i korišćenje bibliotečke građe;

2) odgovarajući bibliotečki fond;

3) stručno osoblje;

4) obezbijeđena potrebna sredstva i opremu;

5) obezbijeđene izvore sredstava za kontinuirano obavljanje djelatnosti.

(2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje:

1) Ministarstvo - za nacionalnu biblioteku, biblioteku pristupačnih formata, narodne i specijalne biblioteke;

2) organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete i nauke - za školske, visokoškolske i univerzitetske biblioteke.

(3) Ispunjenost uslova iz stava 1 i stava 2 tačka 1 ovog člana za obavljanje bibliotečke djelatnosti utvrđuje Ministarstvo i izdaje odobrenje za rad.

(4) Ispunjenost uslova iz stava 1 i stava 2 tačka 2 ovog člana za obavljanje bibliotečke djelatnosti utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete i nauke kroz postupak licenciranja u skladu sa zakonom.

(5) Odobrenje i licenca iz st. 3 i 4 ovog člana dostavlja se nacionalnoj biblioteci i drugoj matičnoj biblioteci."

Član 8

U članu 19 stav 1 poslije riječi „biblioteka” dodaju se riječi: „sa više od pet zaposlenih“.

Član 9

U članu 25 stav 2 riječi: „10 godina.” zamjenjuju se riječima: „20 godina.”.

Član 10

U članu 31 stav 2 riječi: „je besplatno za njene članove” zamjenjuju se riječima: „obavlja se u skladu sa važećim aktima biblioteka”.

St. 3 i 4 brišu se.

Član 11

U članu 32 stav 1 riječi: „Lica oštećenog vida” zamjenjuju se riječima: „Korisnici pristupačnih formata, odnosno lica koja nijesu u mogućnosti da koriste štampani format”.

Član 12

U članu 37 poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„(6) Matičnu bibliotečku djelatnost nad fondom pristupačnih formata obavlja biblioteka pristupačnih formata.“

Dosadašnji stav 6 postaje stav 7.

Član 13

U članu 38 stav 2 poslije riječi: „nacionalna biblioteka,” dodaju se riječi: „biblioteka pristupačnih formata,“.

Član 14

U članu 46 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi:

„1) počne da obavlja bibliotečku djelatnost prije nego što mu Ministarstvo, odnosno organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete i nauke izda odobrenje, odnosno licencu za rad (član 15 st. 3 i 4);“.

U tački 6 riječi: „10 godina” zamjenjuju se riječima: „20 godina“.

Član 15

Poslije člana 49 dodaju se tri nova člana koji glase:

„Podzakonski akti

Član 49a

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona uskladiće se sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usklađivanje organizacije biblioteka

Član 49b

Biblioteke su dužne da usklade svoju organizaciju sa ovim zakonom u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Osnivanje narodne biblioteke

Član 49c

Opštine koje nijesu osnovale narodnu biblioteku do dana stupanja na snagu ovog zakona, dužne su da osnuju narodnu biblioteku u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona."

Član 16

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

OBRAZLOŽENJE

I. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. Razlozi za donošenje zakona

Kulturna baština je dobro od opšteg interesa, zbog čega je članom 78 Ustava Crne Gore propisano da je svako dužan da je čuva, a država da je štiti. Bibliotečka djelatnost je značajan segment zaštite kulturne baštine imajući u vidu da se vršenjem ovih poslova obezbjeđuje da raznovrsna bibliotečka građa naučne, kulturne, umjetničke i istorijske vrijednosti bude sačuvana, stručno obrađena i dostupna najširoj javnosti - radi edukacije, naučnog istraživanja, upoznavanja kulturnih raznolikosti i osobenosti, poboljšanja kvaliteta života, izgradnje i razvoja miroljubivog i demokratskog društva, razonode i uživanja. Međutim, određene međunarodne obaveze, kao i pojedine dileme u praksi tokom sprovođenja ovog zakona, ukazale su na potrebu za izmjenama i dopunama ovog zakona.

Shodno izloženom, Programom rada Vlade za 2024. godinu, za I kvartal, planirane su izmjene i dopune Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, u cilju usaglašavanja sa Zakonom o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala ("Službeni list CG - Međunarodni ugovori", broj 6/21), kao i preciziranja odredbi koje izazivaju probleme u praksi.

Predložene izmjene i dopune koncepcijski i sadržinski, odgovaraju upodobljavanju sa navedenim propisom.

III. Usaglašenost zakona sa pravnom tekovinom Evropske unije i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Bibliotečka djelatnost je predmet regulative evropskog zakonodavstva i potvrđenih međunarodnih konvencija, a predmet ovih izmjena i dopuna je usaglašavanje sa Zakonom o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala ("Službeni list CG - Međunarodni ugovori", broj 6/21).

Naime, Zakon o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa građi za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala, poziva se na principe nediskriminacije, jednakih mogućnosti, pristupačnosti i njihovog potpunog i efikasnog učešća i uklapanja u društvo, a koji su proklamovani i u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i Konvenciji Ujedinjenih Nacija o pravima osoba sa invaliditetom. Činjenica je da postoje prepreke sa kojima se suočavaju osobe oštećenog vida i druge kategorije osoba sa poteškoćama u korišćenju štampanih materijala (crni tisak), prilikom pristupa objavljenoj građi, pa se ukazala potreba za uvećanjem broja građe u pristupačnim formatima, te unaprjeđenjem prometa takve građe, kako u zemlji, tako i putem razmjene sa drugim zemljama. Potrebno je, dakle, normativno

uvažiti te novine, kao i ispuniti pomenutim Ugovorom preuzete obaveze, te pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti.

Shodno navedenom slijedi da je JU Biblioteka za slijepe Crne Gore ne samo najbolji već i jedini mogući subjekt koji novim Zakonom o bibliotečkoj djelatnosti treba da bude prepoznat kao matična ustanova za sva odjeljenja i biblioteke pristupačnih formata u Crnoj Gori. Navedena ustanova treba da dobije status u skladu sa odredbama Marakeškog sporazuma, koja će sprovoditi i nadgledati proces registracije ovlašćenih subjekata za proizvodnju pristupačnih formata, te obavljati kontrolu njihovog rada, kao i kontrolu ispisa naziva ljekova i drugih artikala u javnoj upotrebi, koji su označeni Brajevim pismom.

IV. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Članom 1 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, dodaju se dvije nove tačke kojima se objašnjavaju novi termini u zakonu.

Članom 2 vrši se odgovarajuća izmjena u odnosu na novu ustanovu – biblioteku pristupačnih formata.

Članom 3 preciziraju i dopunjuju poslovi nacionalne biblioteke, koji se vrše u praksi.

Članom 4 uvodi se novi član kojim se definiša nova ustanova koju osniva Vlada – biblioteka pristupačnih formata, te se preciziraju poslovi koje obavlja.

Članom 5 vrši se usklađivanje terminologije.

Članom 6 vrši se brisanje stava koji se odnosi na poslove koje obavlja nova ustanova.

Članom 7 vrši se rješavanje problema i dilema u praksi, na koje je ukazalo Ministarstvo prosvjete i nauke.

Čl. 8, 9 i 10 vrše se izmjene i dopune u odnosu na potrebe i dileme definisane u praksi.

Članom 11 vrši se usklađivanje terminologije.

Članom 12 dodaje se norma koja se odnosi na matičnost djelatnosti koju obavlja nova ustanova.

Članom 13 vrši se usklađivanje.

Čl. 14 i 15 uvedene su prelazne odredbe u odnosu na osnivanje narodnih biblioteka u opštinama, te nove ustanove – biblioteke pristupačnih formata, kao i usaglašavanje kaznenih sa materijalnim odredbama.

VI. Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje zakona

Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva za sprovođenje ovog zakona. U tom smislu, ovaj propis neće imati uticaja na građane i budžet, ali će u procesu njegove pripreme urađena je detaljna RIA.

**ODREDBE ZAKONA O BIBLIOTEČKOJ DJELATNOSTI („Službeni list CG“,
br. 49/10 i 40/11) KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJAVAJU**

I. OSNOVNE ODREDBE

Značenje izraza

Član 5

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **bibliotečka građa** je svaki tekstualni, zvučni, grafički, slikovni, elektronski ili na drugi način izrađen dokument ili predmet, koji biblioteka sakuplja, obrađuje i stavlja korisnicima na raspolaganje;
- 2) **bibliotečki fond** je cjelina sakupljene i obrađene bibliotečke građe u biblioteci;
- 3) **bibliotečka zbirka** je skup dokumenata sistematizovanih na osnovu zajedničkih karakteristika, bez obzira na njihovo porijeklo;
- 4) **dokument** je zapisana informacija u vidu teksta, zvuka ili slike, namijenjen za prenos u prostoru i vremenu, radi čuvanja i korišćenja;
- 5) **matična biblioteka** je biblioteka koja je ovlašćena da vrši poslove matične bibliotečke djelatnosti;
- 6) **obavezni primjerak** je određeni broj primjeraka publikacije koje izdavač dostavlja nadležnoj depozitnoj biblioteci, bez naknade i o svom trošku;
- 7) **revizija** je postupak kojim se utvrđuje stvarno brojčano i fizičko stanje inventarisane bibliotečke građe;
- 8) **otpis** je rashodovanje i uklanjanje oštećenih i uništenih dokumenata;
- 9) **organ** je državni organ, organ državne uprave, organ lokalne samouprave i organ lokalne uprave.

II. BIBLIOTEKE

Pojam i vrste biblioteka

Član 6

(1) Biblioteka je kulturna, informaciona, obrazovna i neprofitna ustanova, koja korisnicima stavlja na raspolaganje organizovani fond bibliotečke građe, kao i druge izvore informacija, usluge i servise.

(2) Zavisno od namjene i sadržaja bibliotečke građe i preovladajućeg kruga korisnika, biblioteka može biti nacionalna, narodna, školska, visokoškolska, univerzitetska i specijalna, a prema osnivaču javna, privatna i biblioteka vjerske zajednice.

Nacionalna biblioteka

Član 7

(1) Nacionalnu biblioteku osniva država radi razvoja kulture, nauke i obrazovanja u Crnoj Gori, kao i zadovoljavanja informacionih potreba društva.

(2) Nacionalna biblioteka obavlja funkciju bibliotečko-informacionog centra iz člana 42 ovog zakona.

(3) Nacionalna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, vrši sljedeće poslove:

1) prikuplja, obrađuje, čuva i daje na korišćenje: nacionalnu zbirku bibliotečke građe o Crnoj Gori, Crnogorcima, drugim narodima i manjinskim nacionalnim zajednicama koje žive u Crnoj Gori, bibliotečku građu crnogorskih autora i crnogorskih štamparsko-izdavačkih organizacija, staru i rijetku knjigu, najznačajnije publikacije iz svih oblasti nauke i kulture i službene publikacije;

2) čuva i raspoređuje obavezni primjerak crnogorske izdavačko-štamarske produkcije;

3) izrađuje tekuću i retrospektivnu nacionalnu bibliografiju i dodjeljuje oznake međunarodne bibliografske kontrole: ISBN, ISSN, ISMN i druge oznake;

4) izrađuje osnovni kataloški opis - CIP za izdavače na teritoriji Crne Gore;

5) vrši opis južnoslovenskih ćirilskih rukopisa;

6) predlaže mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe;

7) predlaže i sprovodi mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe sa svojom kulturnog dobra;

8) daje uputstva za stručni bibliotečko-informacioni rad i primjenu međunarodnih standarda;

9) obavlja stručni i naučno-istraživački rad, posebno na području crnogorske nacionalne zbirke, arheografije, paleontologije i kulturne istorije Crne Gore i objavljuje publikacije iz oblasti bibliotekarstva, informacionih i srodnih nauka;

10) predstavlja Crnu Goru u međunarodnim bibliotečkim asocijacijama nacionalnih biblioteka i uspostavlja saradnju sa njima;

11) organizuje naučnoistraživački, razvojni i savjetodavni rad na području bibliotečko-informacione djelatnosti i predlaže mjere za njeno unaprjeđivanje;

12) povezuje biblioteke u bibliotečko-informacioni sistem Crne Gore i uključuje ih u međunarodne informacione sisteme;

13) razvija stručne osnove uzajamnog kataloga;

14) organizuje stručno usavršavanje lica za rad na uzajamnoj katalogizaciji;

15) vrši provjeru osposobljenosti bibliotekara za rad u uzajamnoj katalogizaciji i izdaje licence za rad;

16) vrši kontrolu kvaliteta i redakciju bibliografskih zapisa u uzajamnoj bibliografskoj bazi;

17) promoviše i prezentuje crnogorsku kulturnu baštinu učešćem u međunarodnim projektima digitalizacije;

18) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom, aktom o osnivanju i statutom biblioteke.

Narodna biblioteka

Član 8

(1) Narodna biblioteka obavlja djelatnost za potrebe građana, na području za koje je osnovana, obezbjeđujući im jednake uslove za opšte kulturno uzdizanje, obrazovanje i informisanje.

(2) Opština je dužna da osnuje narodnu biblioteku kao samostalnu biblioteku.

(3) Dvije ili više opština mogu zajedno osnovati narodnu biblioteku.

(4) Narodna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:

1) učestvuje u opštem i informatičkom obrazovanju građana;

2) prikuplja, obrađuje i čuva zavičajnu građu na području djelatnosti biblioteke;

3) organizuje posebne oblike rada za djecu, omladinu i odrasle u cilju razvijanja i podsticanja čitalačke kulture;

4) organizuje posebne oblike rada za lica sa posebnim potrebama i obezbjeđuje im uslove za korišćenje bibliotečke građe shodno njihovim potrebama i mogućnostima;

5) organizuje kulturne aktivnosti koje su u skladu sa njenom djelatnošću;

6) vrši izdavačku djelatnost;

7) organizuje istraživački rad u okviru svog djelovanja.

(5) Nabavku bibliotečke građe, održavanje fondova, promovisanje kulturnih aktivnosti i pružanje informacija narodna biblioteka obavlja samostalno, uvažavajući kriterijume kvaliteta i aktuelnosti izvora informacija, stručnosti i kompetentnosti bibliotečkog osoblja i demokratskog principa odsustva svakog oblika cenzure i diskriminacije, uz uvažavanje interesa i potreba korisnika.

(6) Narodna biblioteka na čijem području djelovanja je, pored službenog jezika, u upotrebi jezik manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, dužna je da nabavku bibliotečke građe vrši i na tim jezicima.

(7) Narodna biblioteka svoje poslove vrši preko odjeljenja i pokretnih biblioteka.

(8) Narodna biblioteka je dužna da u svom sastavu obrazuje dječije odjeljenje, sa posebnim i izdvojenim multimedijalnim fondom, čitaonicom i opremom, uključujući informacionu tehnologiju i druge medije prilagođene potrebama djece.

Specijalna biblioteka

Član 12

(1) Specijalna biblioteka vrši bibliotečku djelatnost na pojedinim ili svim naučnim ili stručnim područjima.

(2) Specijalna biblioteka obezbjeđuje podršku naučno-istraživačkom i stručnom radu u ustanovama, organima, nevladinim organizacijama, vjerskim zajednicama i drugim pravnim i fizičkim licima.

(3) Specijalna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:

1) čuva i obrađuje bibliotečku građu i interna dokumenta subjekta u čijem je sastavu;

2) izgrađuje specijalne bibliotečke zbirke i baze podataka;

3) obavlja razmjenu dokumenata subjekta u čijem je sastavu sa srodnim institucijama u zemlji i inostranstvu.

(4) Specijalna biblioteka je i biblioteka koja obavlja bibliotečku djelatnost pomoću posebno prilagođenih tehnika i specijalne građe za lica oštećenog vida.

Uslovi za obavljanje djelatnosti

Član 15

(1) Biblioteka može da obavlja djelatnost, ako ima:

1) obezbijeđen odgovarajući prostor za smještaj, čuvanje i korišćenje bibliotečke građe;

2) odgovarajući bibliotečki fond;

3) stručno osoblje;

4) obezbijeđena potrebna sredstva i opremu;

5) obezbijeđene izvore sredstava za kontinuirano obavljanje djelatnosti.

(2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje:

1) organ državne uprave nadležan za poslove kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo), za nacionalnu, narodne i specijalne biblioteke;

2) organ nadležan za poslove prosvjete i nauke za školske, visokoškolske i univerzitetske biblioteke.

(3) Ispunjenost uslova biblioteke za početak obavljanja bibliotečke djelatnosti zavisno od vrste biblioteke utvrđuje nadležni organ državne uprave iz stava 2 ovog člana i izdaje odobrenje za rad.

(4) Odobrenje iz stava 3 ovog člana dostavlja se nacionalnoj biblioteci i drugoj nadležnoj matičnoj biblioteci.

Stručno vijeće

Član 19

(1) Samostalna biblioteka ima stručno vijeće, koje čini stručno bibliotečko osoblje i direktor biblioteke.

(2) Stručno vijeće razmatra i daje mišljenja o stručnim i drugim pitanjima rada i razvoja biblioteke, saglasno statutu i drugim opštim aktima, predlaže način organizovanja i vođenja stručnog rada, plan i program rada biblioteke i obavlja druge poslove određene aktom o osnivanju i statutom biblioteke.

III. OBAVLJANJE BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Revizija bibliotečkog fonda

Član 25

(1) Biblioteke su dužne da periodično vrše redovne revizije svojih fondova, u zavisnosti od obima bibliotečke građe.

(2) Revizija bibliotečkih fondova obavlja se najmanje jednom u pet godina, a u nacionalnoj biblioteci najmanje jednom u 10 godina.

(3) U postupku revizije vrši se izlučivanje i otpis zastarjele, dotrajale, oštećene i uništene bibliotečke građe, osim građe koja je kulturno dobro.

(4) Postupak, rokove i način vršenja revizije bibliotečkih fondova i kriterijume za otpis bibliotečke građe propisuje Ministarstvo, na predlog nacionalne biblioteke.

IV. PRAVA I OBAVEZE KORISNIKA

Pravo korišćenja bibliotečke građe i usluga biblioteke

Član 31

(1) Svaki građanin, bez obzira na pol, uzrast, nacionalnost, obrazovanje, socijalni položaj, politička uvjerenja, odnos prema religiji ili drugo lično svojstvo ima pravo na korišćenje bibliotečke građe i usluga biblioteke.

(2) Korišćenje bibliotečke građe i usluga biblioteke je besplatno za njene članove i podrazumijeva:

1) pristup bibliotečkoj građi, njenu upotrebu u prostorijama biblioteke i pozajmicu na određeno vrijeme;

2) međubibliotečku pozajmicu;

3) pružanje pomoći pri upotrebi javnih kataloga i pružanje svih oblika jednostavnih informacija o vlastitoj građi;

4) rezervaciju bibliotečke građe;

5) pristup i upotrebu opšte dostupnih elektronskih izvora;

6) pristup i upotrebu baza podataka i drugih izvora informacija;

7) edukaciju korisnika;

8) informaciono opismenjavanje i sl.

(3) U slučaju da zahtjev korisnika stvara dodatne troškove i opterećuje poslovanje, biblioteka ima pravo da takve usluge naplati u iznosu stvarnih troškova.

(4) Biblioteka može ustanoviti članarinu za članstvo u biblioteci i naknadu troškova u vezi sa učlanjivanjem.

Prava posebnih kategorija korisnika

Član 32

(1) Lica oštećenog vida imaju pravo da bibliotečku građu koriste na specijalnim nosiocima informacija.

(2) Korisnici koji ne mogu posjećivati biblioteku zbog fizičkih nedostataka, starosti i bolesti, kao i lica lišena slobode, imaju pravo na korišćenje bibliotečke građe narodnih biblioteka, preko posebno organizovanih bibliotečkih službi.

V. KOORDINACIJA RADA BIBLIOTEKA

Matična bibliotečka djelatnost

Član 37

(1) Radi obezbjeđivanja trajnog, sistematski organizovanog i kontinuiranog rada na razvoju i unaprjeđenju bibliotečke djelatnosti na određenom području, odnosno oblasti djelovanja, pojedine biblioteke obavljaju matičnu djelatnost, koja obuhvata:

1) unifikaciju poslova, usluga i servisa u cilju obezbjeđivanja jednoobraznog, na jedinstvenim standardima i pravilima zasnovanog poslovanja;

2) permanentno usavršavanje bibliotečkog osoblja i upoznavanje sa inovacijama i dostignućima u ovoj oblasti;

3) stručno-savjetodavnu pomoć bibliotekama;

4) koordinaciju rada biblioteka;

5) praćenje i proučavanje stanja, potreba i uslova rada biblioteka i iniciranje mjera za unaprjeđenje djelatnosti;

6) prikupljanje i obradu statističkih i drugih podataka o radu biblioteka;

7) vođenje registra biblioteka.

(2) Biblioteke su dužne da matičnoj biblioteci dostavljaju informacije i podatke potrebne za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana.

(3) Matičnu bibliotečku djelatnost nad školskim i specijalnim bibliotekama na teritoriji opštine obavlja narodna biblioteka.

(4) Matičnu bibliotečku djelatnost nad visokoškolskim bibliotekama u okviru univerziteta obavlja univerzitetska biblioteka.

(5) Matičnu bibliotečku djelatnost nad drugim matičnim bibliotekama obavlja nacionalna biblioteka.

(6) Bliže uslove i način vršenja poslova matične bibliotečke djelatnosti propisuje Ministarstvo.

Bibliotečko-informacioni system

Član 38

(1) Radi obezbjeđivanja racionalnijeg i efikasnijeg korišćenja bibliotečke građe, bibliotečkih servisa i usluga, biblioteke se povezuju u bibliotečko-informacioni sistem na osnovu sistema uzajamne katalogizacije.

(2) U bibliotečko-informacioni sistem obavezno se uključuju nacionalna biblioteka, narodne biblioteke, univerzitetske biblioteke i visokoškolske biblioteke.

VIII. KAZNE NE ODREDBE

Prekršaji

Član 46

(1) Novčanom kaznom od 500 eura do 6.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) počne da obavlja bibliotečku djelatnost prije nego što mu Ministarstvo da odobrenje za rad (član 15 stav 3);

2) u slučaju prestanka rada biblioteke ne obezbijedi uslove za smještaj i zaštitu bibliotečke građe i bibliotečke dokumentacije (član 18 stav 1);

3) ne utvrdi program nabavke bibliotečke građe u skladu sa potrebama korisnika i koncepcijom razvoja (član 21 stav 2);

4) ne vodi evidenciju bibliotečkog fonda ili bibliotečku dokumentaciju (član 22 stav 1);

5) bibliotečku građu ne čuva uz primjenu savremenih tehničkih sredstava i u uslovima koji obezbjeđuju njenu potpunu i efikasnu zaštitu (član 24 stav 1);

6) ne izvrši reviziju bibliotečkog fonda u periodu od pet godina, odnosno nacionalna biblioteka u periodu od 10 godina (član 25 st. 1 i 2);

7) ne organizuje radno vrijeme na način koji omogućava korišćenje bibliotečke građe svim ciljnim grupama ili na odgovarajući način ne objavi svoje radno vrijeme (član 30).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 2.000 eura.

Crna Gora
Sekretarijat za zakonodavstvo

Adresa: Vuka Karadžića br. 3
81000 Podgorica, Crna Gora
tel. +382 20 231-533
fax +382 20 231-592
www.ccg.gov.me

Broj: 04 040/24-1414/2

27. decembra 2024. godine

Za Ministarstvo kulture i medija

Gospođi dr Tamari Vujović, ministarki

Veza: Broj: 13-082/24-3119/2 od 9. decembra 2024. godine

Predmet: **Mišljenje na tekst Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti**

Poštovana gospođo Vujović,

Na tekst **PREDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O BIBLIOTEČKOJ DJELATNOSTI**, iz okvira nadležnosti ovog Sekretarijata, nemamo primjedbi, budući da su primjedbe i sugestije date predstavnici tog Ministarstva u saradnji 23. 26. i 27. decembra 2024. godine, ugrađene u dostavljeni tekst Predloga zakona.

SEKRETARKA

Slavica Bajić

30. 12. 2024.

13-082/24-3119/3